

גם לא ג' / 1996

עשרות מהדורות חדשות של "הגדה של פסח" יוצאות לאור מדי שנה, מולי"ם ומחברי ספרים פרטיים יודעים לספר כי כל הגדה מכסה את עלות הדפסתה, ישנן הגדות עם פירושים שונים ותמונות או איורים משונים על ההגדות המפורסמות והידועות כבר הרחבנו את הדיבור ניהד כמה מלים על אגדות "חילוניות" במרכאות הנפוצות בעיקר בקיבוצים ובמיוחד בקבוצים של השומר הצעיר על כך סיפור לגמרי אחר במוזיאון של קבוץ יפעת נפתחה תערוכה מיחדת במינה בשם "כזה ראה וחדש" ובה שלל הגדות קיבוציות מהן נדירות ביותר, הנחשפות לראשונה, בסיור בתערוכה ניתן ללמוד על התפתחות ההגדה הקיבוצית למן הראשונה שהופקה בשנו השלושים בעין חרוד, גבעת ברנר, ויגור ועד להגדות התנועתיות שהוציאו "האיחוד" "המאוחד" ו"הארצי" כל תנועה בנפרד, לא נפקד מקומן של הגדות לילדי הגן, בתערוכה: ארבעה פרקים: א. הגדות המקום וחג העומר ברמת יוחנן. ב. מהשפעת הזמן והתקופה. ג. הגדו בתנועה. הגדות של גן. כפי שאמרנו.

התנועה הקיבוצית שהיתה מהפכנית בראשיתה, שאפה לבנות גם תרבות יהודית-ישראלית חדשה. היא נקטה עצמה מהאורתודוקסיה, תוך שמירת על זיקה למסורת ולערכי תרבות. החלוצים ריעננו והידשו את מקורת החג הדגישו את הפן החילוני ושילבו בהם ריקודים ושירה.

ההכנסות הראשונה היתה ביישובי חומה ומגדל נטות מסגרת מסורתית קבועה, כל שנה נבחרו קטעי מקרא שביטאו את הלך הרוח ועיתות הזמנים.

ההגדות הראשונות של עין חרוד ויגור וגבעת ברנר, נוצחו בסאשית השלושים קיבוצים נוספים באו בעקבותיהם שופעו ולמדו אלה מאלה. בין אלה שקשרים להגדות הקיבוציות נזכר גם שמו של יהודה שרת אחיו של משה שרת, הוא היה חבה קבוץ יגור בשנת 2933 כאשר שב משליחות תנועתיה בגרמניה אומה ניצל לליומד מוסיקה החל להלחין שירים ופטוקי הגדה הוסיף ושיכלל שקסטים והזמירות עד שהגדת יגור שלו הפכה לנכס צאן ברזל, בהדגה הקיבוצית, בגבעת ברנר המעוז של הקבוץ המאוחד, בחרו שלא לקרא כלל בהגדה עד לשנת 1935, שם היתה הצגה, הושרו שירים ורק בשנת 1935 קראו את ההגדה הגבעת ברנרית הראשונה.

בקבוצים של השומר הצעיר, בהגדות שלהם לא הוזכר כלל את שם הלקים, נכתב שם פשוט"יצאנו ממצרים" במקום "ההוצאנו ממצרים" ההגדה של ~~תשנ"א/תשנ"ב~~ הקבוץ המאוחד שינחה פניה בהתאם לזמנים ורוח התקופה. יש התייחסות לשואה, לספר הלבן, הגדת האיחוד נוטלת מסורת דתית, ממזגת אותה עם החילוניות ויוצרת הוויה חדשה יפה לכל נפש...

הפרקהמרגש בתערוכה הוא פרק הגדות הגן, הגדות שעוצבו ברוח הדידאקטית של גננות הקבוצים, שמוליק כץ המאיר המפורסם מגעתון המשתתף בעתון "מעריב" עיצב את ההגדה התנועתית לגנים, בהגדה לגנים סופרו הסיפורים על פי התורה שבעל פה ורק בהשך הושם הגש על האביב, העומר, סיפור יציאת מצרים, סיפורים קטנים כתובים ביד, ציורים צבועים בעפרונות צבעוניים, כמובן שהגדות של הקיבוצים לא יעלו על שלחן של יהודי חרדי, ויתכן גם על שלחנו של יהודי דתי. כמו שנאמר שבעים פנים לתורה כן מספר פנים להגדות של פסח, כל חוג או פלג או תפיסה ביהדות אמצו לעצמם הגדה שתענה בדיוק עבור צרכיהם, ישנן הגדות בחרגומים שונים לשפות שנות בצדו של המקור בעברית. ישנה אפילו הגדה בנקראת "הגדת הקסמיקט" לצד הנוסח המקורי

הדפיסו המחברים סיפורים דמיוניים המיועדים לגרות את סקרנותו של הקורא הצעיר,
ספק אם הגדה זו תעלה על שלחנו של יהודי חרדי למרות שאין בה שינויים מהנוסח המקורי
והבהרת העורכים כי הסיפורים הם דמיוניים ונעדו רק לעורר את סקרנות הקורא הצעיר.